

การศึกษานี้มี 3 วัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาโครงสร้างการแทรกแซงราคาข้าวของรัฐบาลไทย 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแทรกแซงราคาข้าว และ 3) เพื่อศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการแทรกแซงราคาข้าว ข้อมูลทฤษฎีของกรมการค้าภายในใช้ในการศึกษาโครงสร้างการแทรกแซงราคาข้าว ส่วนข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งได้มาจากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามและไม่ใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแทรกแซงราคาข้าวของรัฐบาลไทยได้แก่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 120 คน ผู้ประกอบการ โรงสี จำนวน 60 คน และเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลจำนวน 40 คน ซึ่งเลือกมาโดยการสุ่มแบบบังเอิญ นั้นใช้เพื่อศึกษาพฤติกรรม ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาโครงสร้างพบว่า การแทรกแซงราคาข้าวมีมานานมากกว่า 20 ปี ในระยะแรกรัฐบาลเข้าไปรับซื้อผลผลิตส่วนเกิน การทำเช่นนี้เป็นผลให้รัฐบาลต้องใช้งบประมาณในการรับซื้อ มาก ดังนั้นตั้งแต่ปี 2529 รัฐบาลได้ปรับเปลี่ยนวิธีแทรกแซงจากการรับซื้อผลผลิตส่วนเกินมาเป็น การรับจำนำข้าวเปลือกแทน วิธีการรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรมี 2 วิธี คือ การจำนำ ณ ยุ้งฉางของเกษตรกรและจำนำใบประทวน ณ โรงสีที่เข้าร่วมโครงการ

ผลการศึกษาพฤติกรรมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการแทรกแซงราคาข้าวของรัฐบาลไทยจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า ในส่วนของเกษตรกรปกติจะขายข้าวเปลือกผ่านโรงสี และถ้าหากปีไหนราคาข้าวต่ำเกินไปไม่เป็นที่พอใจจะแก้ไขปัญหาโดยจำนำข้าวกับรัฐบาล วิธีจำนำจะเลือกจำนำใบประทวน ณ โรงสีที่เข้าร่วมโครงการ และโดยมากจะจำนำปีละ 1 ครั้งช่วงฤดูการผลิตในปี ในส่วนผู้ประกอบการโรงสีนั้นส่วนใหญ่ซื้อข้าวตามการค้าปกติในช่วงฤดูการผลิตในปี เนื่องจากมีผลผลิตมาก และเหตุผลที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกกับรัฐบาลนั้นเห็นว่ารับจ้างรัฐบาลฝากเก็บและสีแปรสภาพข้าวเปลือกที่รับจำนำดีกว่าการเข้าไปแข่งขันกับรัฐบาลรับซื้อ เพราะรัฐบาลกำหนดราคารับจำนำข้าวเปลือกสูงมาก ส่วนเจ้าหน้าที่ภาครัฐซึ่งได้แก่เจ้าหน้าที่กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เจ้าหน้าที่องค์การคลังสินค้าและองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร และเจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ต่างก็มีพฤติกรรมในการเข้าไปกำกับดูแลการรับจำนำข้าวเปลือกตามโครงสร้างที่ยุ้งฉางเกษตรกรและโรงสีที่เข้าร่วมโครงการ

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับการแทรกแซงราคาข้าวของรัฐบาลไทยนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งสามกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าการกำหนดราคารับจำนำที่ค่อนข้างสูงก่อให้เกิดปัญหาการสวมสิทธิ์เกษตรกร และทำให้รัฐบาลต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการเข้าไปแทรกแซงราคาข้าว ส่วนข้อเสนอแนะทั้งสามกลุ่มมีความเห็นว่ารัฐบาลยังควรเข้าไปแทรกแซงราคาข้าวโดยการรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรและให้มีการแทรกแซงทั้งสองฤดูกาลผลิต ส่วนการกำหนดราคารับจำนำข้าวเปลือกนั้นเกษตรกรเห็นว่าควรอิงกับต้นทุนการผลิต ในขณะที่ผู้ประกอบการโรงสีและเจ้าหน้าที่ภาครัฐส่วนใหญ่เห็นว่าควรอิงราคาตลาด

There are 3 objectives of this study: 1) to investigate the structure of rice price intervention of Thai Government, 2) to study behavior of the people who involved in the rice price intervention, and 3) to investigate people's attitudes regarding problems and suggestions on the rice price intervention. The secondary data from the Department of Internal Trade were used for studying the structure of rice price intervention. The primary data collected via interviews with and without questionnaires of the three sample groups (using random sampling method) that involved in the rice price intervention of Thai Government: 120 farmers who participated in the project, 60 rice mill owners, and 40 government officers were used for studying the people behaviors, problems and suggestions on the rice price intervention.

The study results of the intervention structure suggested that the intervention on rice price has operated for more than 20 years. At the beginning, the government intervened by buying the exceeding produce. With this form of intervention, the government had to spend a lot of budget, so from 1896 on, the intervention has been changed to a form of rice deposit instead.

There are 2 ways of rice deposit: first farmers deposit rice in their own barns; and second farmers deposit rice with the participated rice mills.

The study of behaviors of 3 groups of people who involved in rice price intervention of the Thai government showed that the farmers, generally, sell rice to rice mills. In which year, if the rice price offered by the mills was too low or not satisfactory, the farmers would deposit rice with government. For the deposit method, farmers chose to deposit rice with the participated rice mills. Most farmers deposit rice once a year (season farming). For the rice mill owners, they buy and sell rice on a regular basis in the season because there are plenty of produces. The reason that made them participated in the rice deposit project of the government was that being a dealer for the government is better than being the government's competitors. The government offers very high price for the deposited rice. For the government officers who are from the Ministry of Commerce, Ministry of Agriculture and Cooperatives, Public Warehouse Organization, Marketing Organization for Farmers, and Bank of Agriculture and Agricultural Cooperatives, they really monitored the rice deposited in both the farmers' barns and in the participated rice mills.

The problems involving rice price intervention of the Thai government, according to the opinions of the three sample groups, were that the high price offered by the government caused a problem of farmer cheating. The government has to spend a lot budget on the intervention. Suggestions from the three groups were that the government still has to intervene the rice price via rice depositing, and there should be the intervention for both in-season and off-season production. In terms of price designation, farmers suggested that the price should be based on the production cost, while most of the rice mill owners and the government officers thought that the price should be based on the market price.